

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2025. március

Díjak, kitüntetések

JÓZSEF ATTILA-DÍJAT KAPOTT **EGYED EMESE**, AZ EME BÖLCSESZET-, NYELV- ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI SZAKOSZTÁLYÁNAK ELNÖKE – Kiemelkedő irodalmi – költői, írói, irodalomtörténeti – tevékenysége elismeréseként József Attila-díjban részesült **Egyed Emese** irodalomtörténész, költő, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem egyetemi tanára, az EME Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályának elnöke. A kitüntetést **Hankó Balázs** kulturális és innovációs miniszter, **Varga-Bajusz Veronika** felsőoktatásért, szak- és felnőttképzésért, fiatalokért felelős államtitkár és **Závogyán Magdolna** kultúráért felelős államtitkár nyújtotta át március 15. alkalmából <https://www.eme.ro/>

Hírek, események

ORSZÁGOSAN IS KIEMELKEDŐ: KORSZERŰ KUTATÓINTÉZET MŰKÖDIK HAT ÉVE CSÍKSZEREDÁBAN – A Csíkszeredában létrehozott Vadászati és Hegyvidéki Erőforrások Kutató és Fejlesztő Intézete (ICDCRM) székelyföldi sikertörténetnek tekinthető, hiszen közel hat év alatt működőképes, korszerű, helyi szakembereket foglalkoztató, az akkreditációs feltételeket teljesítő, részben állami finanszírozású kutatóintézetet hoztak létre szinte a semmiből. Az országos szinten is kiemelkedő laboratórium létrejöttéhez szükség volt **Szép Róbert** elhivatottságára, aki a csíkszeredai Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem oktatójaként és az Országos Környezetörtség helyettes főbiztosaként azt kívánta elérni, hogy a diákok helyben maradjanak és ne külföldön végezzék kutatásaikat <https://maszol.ro/>

SZÓCIKKEK GÁBOR ÁRONTÓL A FÜSTÖLT PISZTRÁNGIG EGY KÖTETBEN – MEGJELENT AZ ERDÉLYI MAGYAR KULTURÁLIS SZÓTÁR – *Folyamatosan változik az erdélyi magyarok nyelvhasználata, a szleng és a különböző régiók nyelvjárásai is gazdagítják* – hangzott el azon a kolozsvári eseményen, amelyen az erdélyi magyar nyelvutatók jegyében a közelmúltban megjelent kiadványokat mutatták be. A Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszéke által szervezett eseményen a Széchenyi-díjas **Péntek János** professzor, valamint **Benő Attila** és **Lázár Lakatos Aliz** nyelvészek köteteit mutatták be, köztük az Erdélyi magyar kulturális szótárt <https://kronikaonline.ro/>

ÚJ DINOSZAURUSZFAJT FEDEZTEK FEL ERDÉLYBEN MAGYAR SZAKEMBEREK – Az ásátásokban az Eötvös Lóránd Tudományegyetem (ELTE) és a Bukaresti Egyetem paleontológus szakemberei vettek részt – Az ELTE Őslénytani Tanszék munkatársai által vezetett nemzetközi kutatócsoport 2019 óta folytat ásátásokat a Hunyad megyei Valiora nevű település közelében. Feltárt leletegyüttesük számos, a kréta időszak legvégén élt növényevő gerinces állattól származó csontot tartalmaz, amelyeknek tudományos feldolgozása jelenleg is zajlik <https://maszol.ro/>

DOMUS CSOPORTOS KUTATÁSI PROGRAM – A *“Tájegység identitás – rurális szemszögből”* csoportos DOMUS kutatási program (Csoportvezető: **Biró A. Zoltán**, a kutatócsoport tagjai: **Sárosi-Blága Ágnes, Bukovinszky-Csáki Orsolya, Vaszi Emőke, Kovács Anabella**) annak elemzésére irányult, hogy egy tájegységben (Csíki-medence) a rurális elitnek számára a tájegység identitás hogyan, miként működik, milyen társadalmi szerepe van. Érdekes tény, hogy a székelyföldi térségben a politikai, adminisztratív, fejlesztéspolitikai szereplők a területi tagoltságot és a tájegység identitásokat inkább együttműködési korlátnak, fejlesztési akadállyal, negatívan értékelt térségi adottságnak tekintik. A vidéki térségekkel foglalkozó kutatók viszont azt emelik ki, hogy a tájegység identitás sajátos endogén adottság, kiemelt fontosságú egyedi társadalmi érték, jelentős térségfejlesztési potenciál. A kutatás eredményei azt jelzik, hogy a tájegység identitás jellege, működési módja eltér a térségre jellemző egyéb téralapú identitásformáktól (utca identitás, településrész identitás, település identitás, megsye identitás, térségi identitás). Ennek a sajátos adottságnak a megismerése, szakmai elemzése a térségi fejlesztés új lehetőségeit kínálja. A kutatás eredményeiről tájékoztató készül a térségi fejlesztéspolitika szakmai, intézményi szereplői számára <https://kamintezet.ro/>

MEGJELENT AZ „ÁTMENETEK” SOROZAT ÚJ KÖTETE – *„TÁRSADALOM ÉS ISKOLA. Elemzések a roma oktatás társadalmi kontextusáról”* címmel jelent meg Intézetünk *„ÁTMENETEK”* könyvsorozatának újabb kötete (Tartalom). A kiadványt szerzői: **Biró A. Zoltán** és **Jakab Judit**, a megjelentetést a DOMUS Konferencia- és Kiadványtámogatási Program támogatta <https://kamintezet.ro/>

„A FÖLD KÖSZÖNI SZÉPEN, JÓL VAN, MI MAGUNKAT KELL MEGMENTSÜK” – MEGJELENT A KÁVÉPONT PODCAST LEGÚJABB RÉSZÉ – A KÁVÉPONT¹ legfrissebb adásában vendég volt **dr. habil. Weiszbürg Tamás** egyetemi tanár, a Környezettudomány Tanszék oktatója, mineralógus. Beszélgettek környezeti hatásokról, fenntarthatóságról, klímaváltozásról, és olyan elvi dilemmákról, amely összeköti a természetet az emberrel. Szó esett bányászati tevékenységekről, az ember hatásáról a környezetre, törekvésekről és ezek hátulütőiről <https://kv.sapientia.ro/>

HARMINC ÉVE A HAZAI MAGYAR NYELVŰ MŰSZAKI TUDOMÁNYOK SZOLGÁLATÁBAN – Harmincadik alkalommal rendezték meg Kolozsváron a Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszaka konferenciáját. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület védnöksége alatt megrendezett eseményen március a fiatal előadók mellett jeles erdélyi és magyarországi meghívottak tartottak előadást. A rendezvény társszervezői a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Marosvásárhelyi Kara és az Óbudai Egyetem, Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kara voltak. A rendezvény fővédnöke **Kollár László Péter** akadémikus, az MTA főtitkára volt. Az összeállításban előbb a konferencia főszerzője, **Bitay Enikő** akadémikus, az EME elnöke szólalt meg, majd **Gergely Attila Levente**, a Sapientia EMTE docense nyilatkozott, akit a konferencia alkalmából Gyenge Csaba-

¹ a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kolozsvári Karának podcastja

emlékdíjjal tüntettek ki. A vele készült beszélgetést az az interjú követi, amely a Fides et Vocatio elnevezésű kitüntetésben részesült **Réger Mihállyal**, az Óbudai Egyetem professzorával készült. Végül pedig **Imre Sándor** professzor a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya képviselőjében beszélt arról, hogy hol tart jelenleg és miért fontos a kvantum-számítástechnika ... <https://www.kolozsvariradio.ro/>

HANKÓ BALÁZS: EGYETEMMÉ ALAKULHAT A RÁKÓCZI-FŐISKOLA JÖVŐRE – **Hankó Balázs**, a Kulturális és Innovációs Minisztérium minisztere, a Köbuki Tehetséggondozó Tanári Ösztöndíj okleveleinek átadása alkalmából tartott beszédében bejelentette, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola már jövőre egyetemmé válhat. A beregszászi Perényi Kultúrúriában elhangzott beszédében a miniszter kiemelte, hogy az egyetemmé válás nemcsak az intézmény, hanem az egész kárpátaljai magyar közösség számára nagy lépés, amely a magyar oktatás és a nemzeti összetartozás erősítését szolgálja <https://karpataljalap.net/>

35 ÉV, SZÁZADOK HAGYOMÁNYAINAK SZOLGÁLATÁBAN – Harmincöt éve létezik a Kriza János Néprajzi Társaság. Tudományos konferenciával ünnepelték – A romániai magyar néprajzkutatás elmúlt 35 évére, valamint az új kihívásokra és kutatásokra összpontosító, nagyszabású, háromnapos tudományos konferencia zajlott le Kolozsváron a Kriza János Néprajzi Társaság szervezésében. Az eseményen erdélyi és magyarországi szakmabeliek tartottak előadásokat <https://www.kolozsvariradio.ro/>

Várható események, felhívások

23. ÉLŐNYELVI KONFERENCIA, KOLOZSVÁR – 2025. SZEPTEMBER 4–6. – A lingvicizmus jelenségköre, hatásmechanizmusai és a nyelvtudomány feladatai – Szervezők: Babeş-Bolyai Tudományegyetem, BTK, Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék, Szabó T. Attila Nyelvi Intézet, Kolozsvári Akadémiai Bizottság, Nyelvtudományi Szakbizottság – A lingvicizmus áthatja a nyelvekről, nyelvváltozatokról szóló diskurzusokat és a társadalmi interakciók legkülönbözőbb területeit az oktatástól a média által közvetített viszonyulásokig. Nyilvánvaló megnyilvánulási formái a megbélyegzés, a hátrányos megkülönböztetés, a személyi és közösségi jogok korlátozása, a szociális és etnikai egyenlőtlenségek továbbörökítése, „újratermelése” az (anyanyelv)oktatásban, a nyelvpolitikában, a jogi kodifikációban és a közbeszédben. Ilyen értelemben a téma a többféleképpen elgondolt kisebbség és többség viszonyát is érinti, a dialógusok lehetőségeit, kudarcait és felelősségét ... <https://23ek.eu/>

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET VÁNDORGYŰLÉSE – Az Erdélyi Múzeum-Egyesület április 11–12-én tartja a vándorgyűlését Sepsiszentgyörgyön. A rendezvény célja az Erdélyi Múzeum-Egyesület tevékenységének szélesebb körben való ismertetése, olyan tudományos előadások tartása, amelyekkel kutatásainkat, tudományos eredményeinket közelebb hozzuk az érdeklődők számára. Ez az alkalom lehetőséget biztosít az intézményi és interperszonális kapcsolatok építésére, a helybéli művelődési életbe való bekapcsolódásra, találkozásokra <https://www.eme.ro/>

MTA200: AMERIKAI MAGYAR AKADÉMIKUSOK TÁRSASÁGA ÉS A KÜLSŐ TAGSÁG BICENTENÁRIUMI TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁJA – Az Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága a Magyar Tudományos Akadémiával együttműködve nagyszabású tudományos konferenciát szervez a külső tagság bicentenáriuma alkalmából. Az eseményre 2025. május 8-án és 9-én kerül sor az MTA Székházában, Budapesten. A konferencia célja, hogy bemutassa a külföldön élő magyar tudósok kiemelkedő eredményeit, valamint elősegítse a hazai és nemzetközi tudományos kapcsolatok erősítését. A rendezvényen neves akadémikusok, az MTA külső tagjai – köztük többen Nobel-díjasok –, valamint kutatók és szakértők tartanak előadásokat különböző tudományterületekről... <https://mta.hu/>

MTA200: KÁRPÁTALJAI PROGRAMOK – A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, a Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács, az MTA Határon Túli Magyarok Titkársága és az Ungvári Nemzeti Egyetem szervezésében 2025. május 22–23-án tudományos konferenciára és könyvbemutatóra kerül sor Budapesten, az MTA Székházában. Az esemény célja, hogy átfogó képet nyújtson Kárpátalja társadalmi, gazdasági és kulturális folyamatairól, különös tekintettel a térség jelenlegi kihívásaira és jövőbeli kilátásaira. [...] Többek között sor kerül *A kárpátaljai magyarság 20. századi sorsfordulói* című pódiumbeszélgetésre; *Béke és háború. Szociográfiai írások Kárpátalja jelenlegi helyzetéről* – irodalmi kerekasztalra valamint több kötetbemutatóra is: **Bacsó Róbert** és **Pataki Gábor** legújabb kötete mellett a résztvevők megismerhetik a Beregszász városát bemutató friss monográfiát is <https://mta.hu/>

Kérjük szíves közreműködésüket abban, hogy a tájékoztató azon részei, amelyek a kutatóhely számára relevánsak, megküldésre kerüljenek annak vezetőjének, illetve minden érdeklődő és érdekelt munkatárs részére.

Együttműködésüket köszönjük!